

Skader i Norge – hvem, hvor, hvordan?

Eyvind Ohm, forsker ved Folkehelseinstituttet

Seminar om innhenting og bruk av skadedata

Skadeforebyggende forum

22. november 2018

Oversikt

- Bakgrunn for ny rapport
 - «Skadebildet i Norge: fordeling etter utvalgte temaområder»
- Temaområder og datakilder
- Presentasjon av utvalgt statistikk

Bakgrunn

- «Ulykker i Norge – nasjonal strategi for forebygging av ulykker som medfører personskade 2009-2014»
- Rapport 2014: «Skadebildet i Norge»
- Oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet:
 - «FHI skal utgi rapporten Skadebildet i Norge i 2018 der ulykkesdata fordelt på sektornivå kommer tydelig frem»

Formål med rapporten

- Beskrive status for forekomst av skader i Norge
 - I hovedsak ulykkesskader
 - Med og uten dødelig utfall
- Har brukt eksisterende datakilder for å gi en bedre oversikt over de største «temaområdene» innen skadefeltet
 - Avgrenser til nasjonale registerdata

9 temaområder

- Transport
- Arbeid
- Hjem
- Fritid
- Utdanning
- Brann
- Drukning
- Forgiftning
- Fall

Disse kategoriene er ikke gjensidige utelukkende!

Datakilder

- Skadedata i helsesektoren
 - Dødsårsaksregisteret (DÅR)
 - Norsk pasientregister (NPR)
 - Aktivitetsdata somatikk
 - FMDS personskadedata
 - Nasjonalt traumeregister (NTR)
 - Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR)

Sektorspesifikke registre

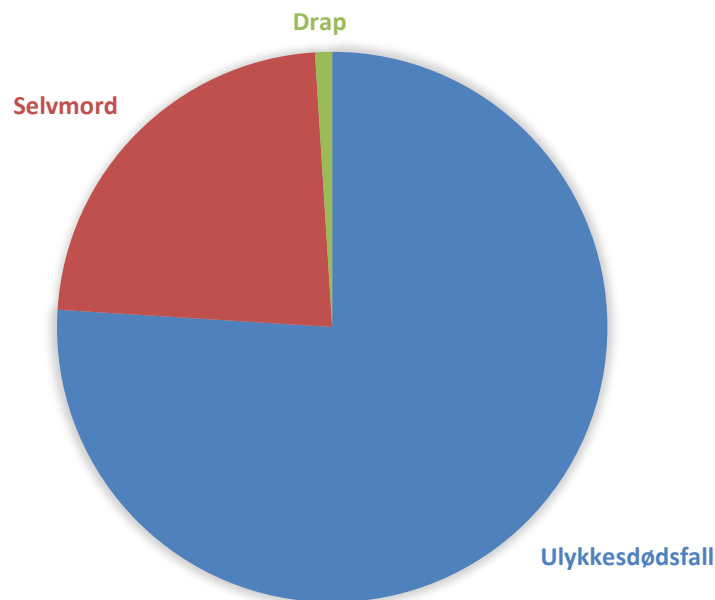
Statistisk sentralbyrå (SSB)	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
Sjøfartsdirektoratet	Forsikringsbransjen
Luftfartstilsynet	Redningsselskapet
Jernbanedirektoratet	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Arbeidstilsynet	Norges Geotekniske Institutt (NGI)
Petroleumstilsynet	Norges klatreforbund
Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)	

Metode

- Statistikk blir presentert som årlig antall/andel/rater
 - Totalt, og fordelt etter kjønn, alder og andre sektorrelevante inndelinger
- Datagrunnlaget er i hovedsak hentet direkte fra datakildene uten bearbeiding
 - Har beregnet FMDS data i NPR for å gi en nasjonal fordeling av ulykkesskader behandlet i spesialisthelsetjenesten

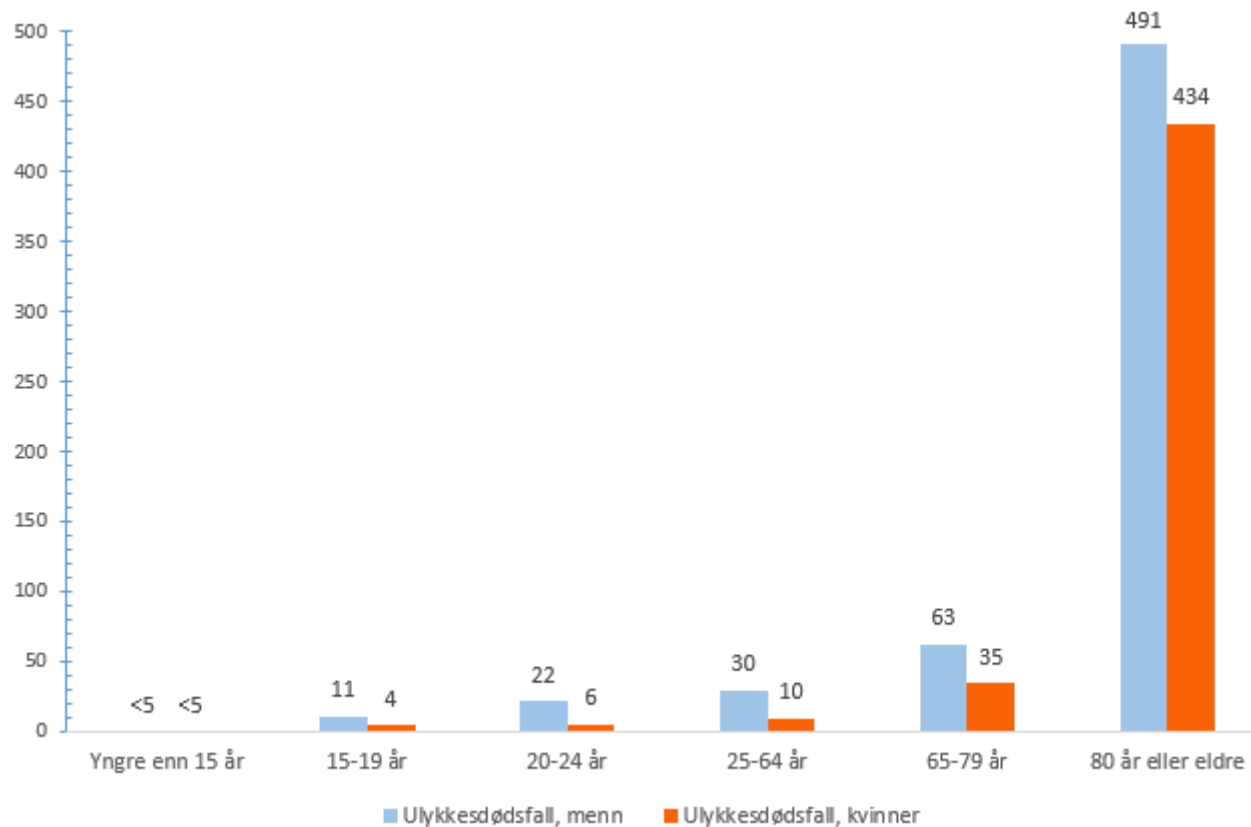
Det totale skadebildet - død

- I perioden 2012-2016 var det 2 523 voldssomme dødsfall årlig
 - Utgjør 6 % av alle dødsfall i Norge

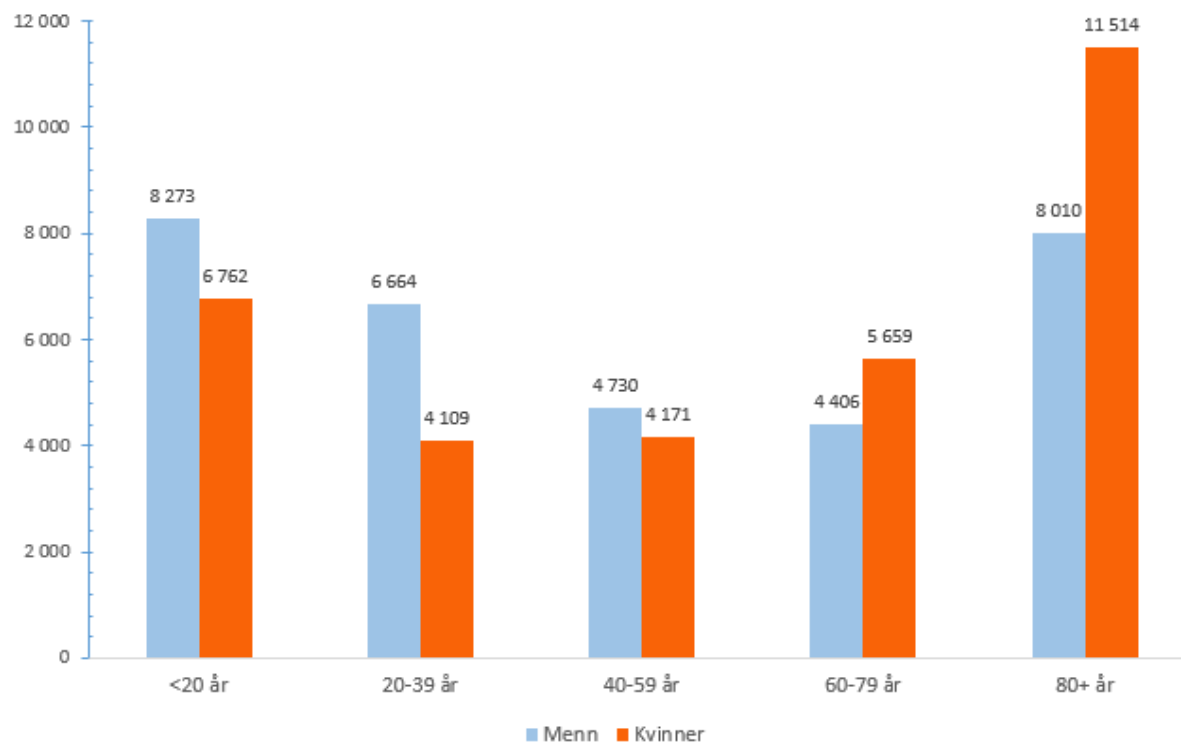
Kilde: Dødsårsaksregisteret

Ulykkesdødelighet fordelt på kjønn x alder

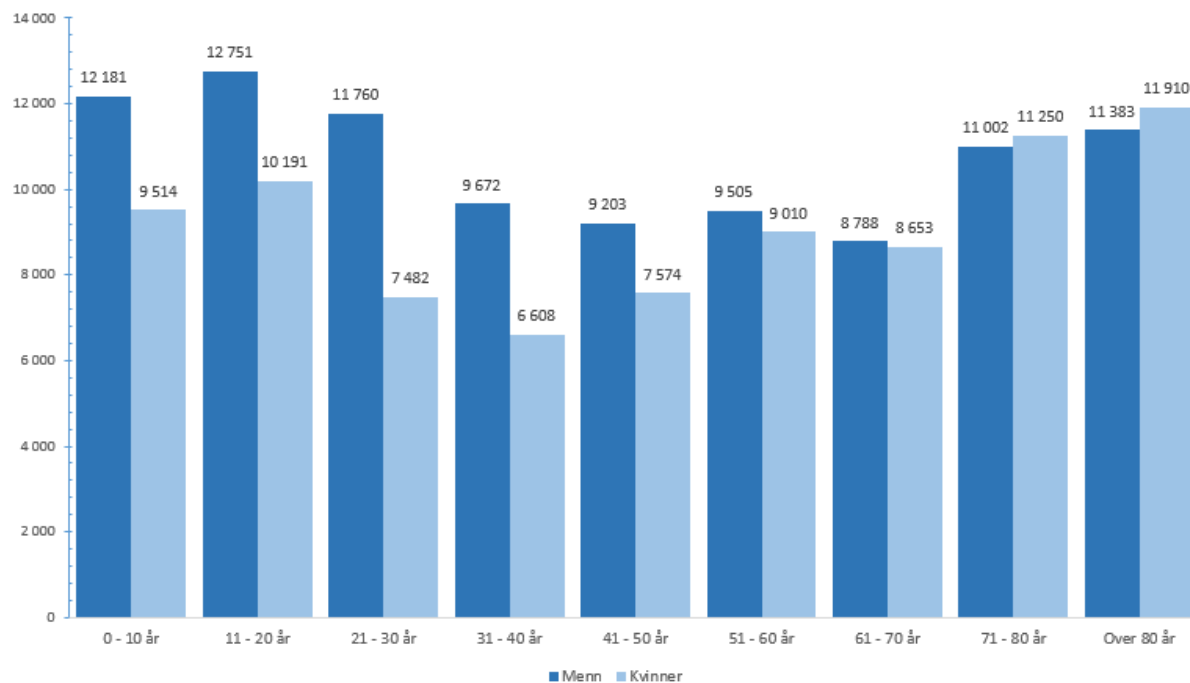
Skader behandlet i spesialisthelsetjenesten

- Om lag 300 000 personer blir årlig registrert med skadediagnose i NPR

Skader behandlet i primærhelsetjenesten

- Om lag 500 000 personer ble i 2017 registrert med skadediagnose i KPR

Hvilket temaområde har flest dødsulykker?

- Transport
- Arbeid
- Hjem
- Fritid
- Utdanning/opplæring
- Brann
- Drukning
- Forgiftning
- Fall

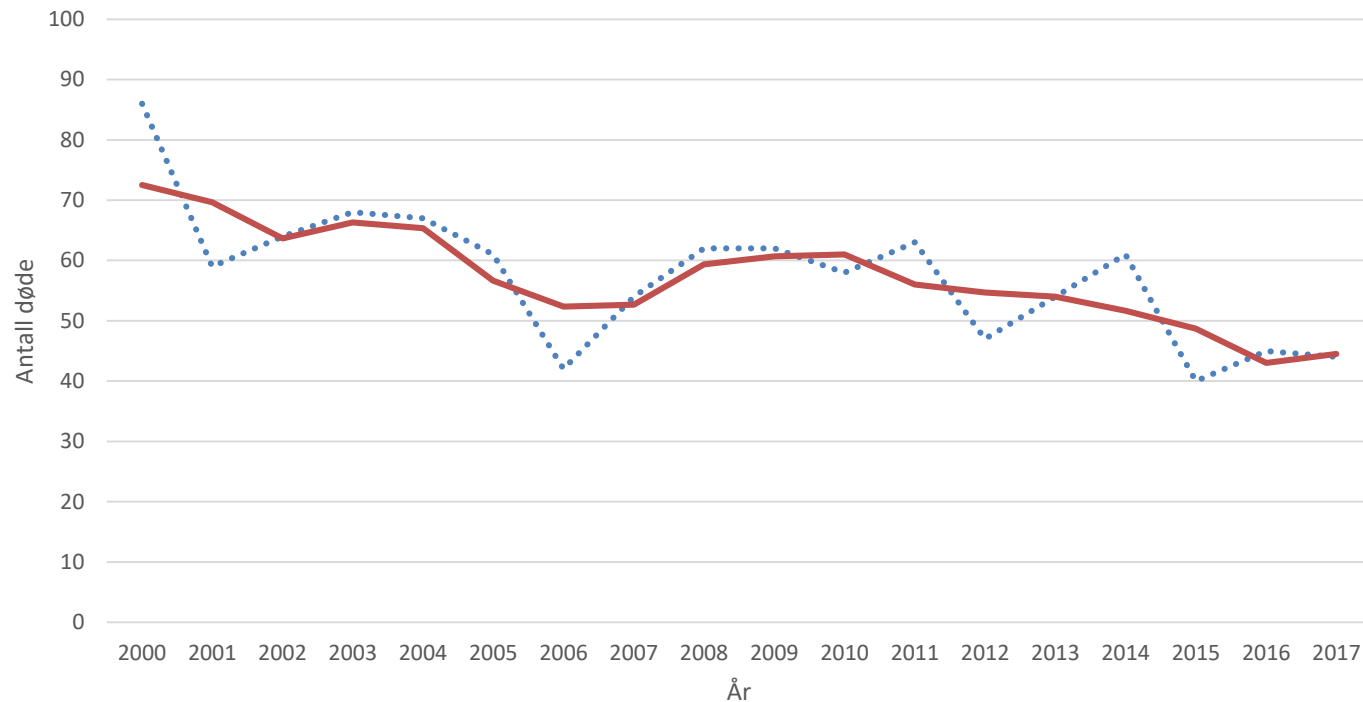
Svar

- Transport
- Arbeid
- Hjem
- Fritid
- Utdanning/opplæring
- Brann
- Drukning
- Forgiftning
- Fall

Ulykkesdødsfall i DÅR

Temaområde	Årlig antall (2012-2016)
Fall	643
Forgiftning	326
Transport	190
Drukning	71
Brann	43

Arbeidsskadedødsfall

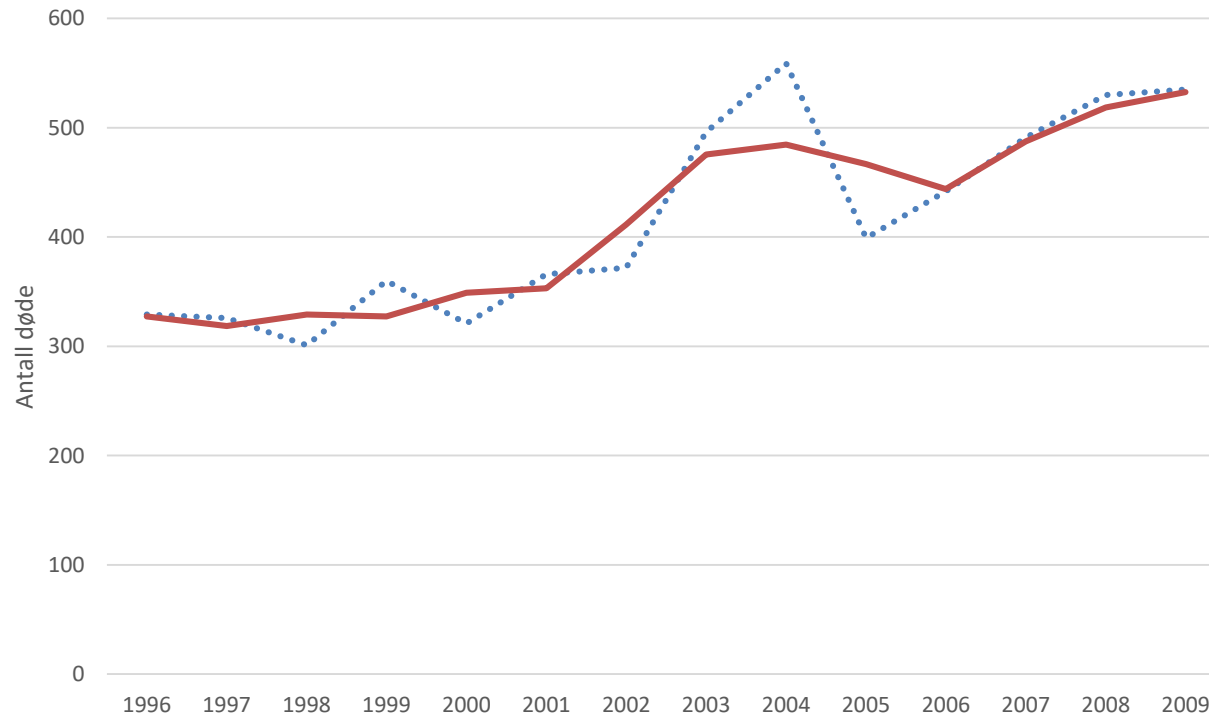

- Kilde: SSB/tilsynsmyndighetene

Hjem, fritid og utdanning

- Ingen systematisk registrering av dødsulykker i disse tre sektorene
- Tidligere (fram til 2009) kunne de skilles ut i DÅR etter:
 - Skadested
 - Bolig/boligområde
 - Skole/skolegård
 - Idrettsanlegg
 - Friluft, hav, sjø og vann
 - Aktivitet
 - Utdanning, verneplikt
 - Idrett, sport, mosjon
- Men på grunn av mangelfull utfylling av dødsmeldingene opphørte denne statistikken

Dødsfall i hjemmeulykker

- Kilde: SSB (historiske data fra DÅR)

Hva med skader uten dødelig utfall?

- Her er kvaliteten på skadedata varierende, også for sektorer med systematisk registrering av skader
- Trafikk
 - Politiet har registrert mellom 5 000 – 7 000 trafikkskader årlig, mens våre beregninger av FMDS indikerer at spesialisthelsetjenesten behandlet omkring 14 000 trafikkskader
 - Særlig underreportering av sykkelulykker og mindre alvorlige skader
- Arbeid
 - Om lag 23 000 arbeidsskader blir årlig meldt til NAV
 - STAMI anslår i overkant av 100 000 arbeidsskader

Øvrige temaområder

- De siste to årene har DSB registrert i gjennomsnitt 462 brannskader
 - Mangelfull kvalitet
- Forgiftning: om lag 6 000 skadebehandlinger i både NPR og KPR
- Den eneste nasjonale kilden som kan skille ut skader i hjem-, fritids- og utdanningsulykker er FMDS

Skadested

Skadested ved ulykke	Antall totalt	Observert	Beregnet
Vei gate, mm, trafikkulykker	13 967	7 277	6 690
Vei gate, mm ikke trafikkulykker	33 513	17 897	15 616
Bolig, boligområde	91 722	42 362	49 360
Jord-skogbruk	1 814	812	1 002
Institusjon	7 721	2 852	4 869
Lekeplass	3 385	1 870	1 515
Skole, barnehage, SFO	19 670	10 669	9 001
Sport- idrettsområde	41 352	22 417	18 935
Fri natur, utmark, hav, sjø, vann	22 705	10 970	11 735
Annet skadested	33 327	17 931	15 396
Ukjent skadested	10 869	6 048	4 821
Totalt antall	280 045	141 105	138 940

Aktivitet ved ulykkestidspunktet

Aktivitet ved ulykkestidspunktet	Antall totalt	Observert	Beregnet
Inntektsgivende arbeid	23 552	10 944	12 608
Utdanning	11 577	6 371	5 206
Sport, idrett, mosjon i utdanning	12 917	6 555	6 362
Idrett, sport og trening i fritid	49 631	26 679	22 952
Friluftsliv, jakt og fiske i fritid og utmark	2 148	1 482	666
Annen aktivitet	161 357	79 956	81 401
Ukjent aktivitet	18 863	9 118	9 745
Totalt antall	280 045	141 105	138 940

Skademekanisme

Skademekanisme pga ulykke	Antall totalt	Observert	Beregnet
Fallskader	149 617	71 601	78 016
Sammenstøt, påkjørsel	45 656	25 433	20 223
Kutt, bitt, stikk, skutt	19 713	10 021	9 692
Akutt overbelastning	20 339	10 775	9 564
Klemt, fanget, knust	11 252	5 896	5 356
Åpen ild, flamme, røyk	444	189	255
Kvelning, drukning	440	81	359
Annen skademekanisme	19 670	7 751	11 919
Ukjent skademekanisme	12 914	9 358	3 556
Totalt antall	280 045	141 105	138 940

Ny nullvisjon!

Alvorlige fallulykker i hjemmet

Takk for oppmerksomheten!